

Forklaring: Nedbetalingskreditt forbruker

Du er i ferd med å inngå en avtale om nedbetalingskreditt, eller gjeldsbrevlån som det også heter. Det vil kunne ha stor betydning for økonomien din i mange år framover. Les derfor grundig gjennom denne forklaringen, selve kredittavtalen og de “Standardiserte europeiske opplysninger om forbrukerkreditt” (SEF-opplysninger). Ta kontakt med oss i banken om det er noe som er uklart – vi ønsker at du skal forstå avtalen fullt ut før du signerer.

Hva slags kreditt?

Nedbetalingskreditt passer best når du trenger et bestemt beløp og gjerne til store anskaffelser, for eksempel kjøp av bolig eller bil. Dersom du tar opp lån sammen med andre vil dere alle være ansvarlige for å betale tilbake hele lånet.

Dersom du har behov for løpende kreditt som kan svinge litt fra måned til måned, for eksempel for å jevne ut store utgifter som kommer med ujevne mellomrom, kan en avtale om personkreditt eller et kredittkort ofte være en bedre løsning. En annen mulighet er såkalt rammekreditt med pant i bolig, der du kan trekke på kreditten innenfor den avtalte kredittrammen.

Det koster å ta opp kreditt, både i form av renter og etableringsgebyr mv. Kostnadene kan øke med høyere renter. Du bør derfor spare noe og skaffe deg en buffer til uforutsette utgifter.

Effektiv rente

I SEF-opplysningene finner du *effektiv rente*. Denne omfatter i prinsippet alle kostnader ved kreditten, og beregnes på samme måte av alle kredittyttere. Effektiv rente er derfor et godt hjelpemiddel om du vil sammenligne tilbud fra flere banker.

Annuitetslån og serielån

I tillegg til renter må du nedbetale selve kredittbeløpet ved avdrag. Som regel bruker bankene såkalt *annuitetslån*, og gjerne ved månedlige terminer. Med terminbeløp menes summen av avdrag, renter og omkostninger, kort sagt: Det du skal betale til banken hver måned.

Ved et annuitetslån er terminbeløpene like store i hele kredittens løpetid, forutsatt at renten er uendret. I og med at lånet er størst i starten, før du har nedbetalt noe særlig, vil renten utgjøre en større andel av terminbeløpet da. Etter hvert vil lånet og renten i kroner bli mindre, og avdraget utgjøre en større andel av hvert terminbeløp. Dersom du ønsker å betale ned lånet raskere, bør du innbetale ekstra avdrag.

Noen banker tilbyr alternativt et såkalt serielån, der *avdraget* hver måned er like stort. I tillegg kommer renter og omkostninger. Da lånet er størst i starten, og derved også rentebeløpet, vil de månedlige terminene være størst til å begynne med og så bli mindre etter hvert.

Fordelen med annuitetslån er et fast terminbeløp, som i starten er lavere sammenlignet med et serielån med samme løpetid. Ulempen er at lånet nedbetales langsommere i starten. Forutsatt uendret rentesats, vil du derfor betale mer i renter i sum ved et annuitetslån.

Hva må du tenke på før du tar opp lånet?

- Det er alltid en viss risiko forbundet med å ta opp et lån. Det er en langsiktig avtale som binder din økonomi i mange år fremover. Selv om banken foretar en kredittvurdering av deg, kan det oppstå uforutsette omstendigheter. Dette kan for eksempel være at du går ned i lønn, gjennomgår et samlivsbrudd eller får økte levekostnader.
- Risikoen for høyere rente.
- Sørg for at du har en livssituasjon, en inntekt og en gjeld etter låneopptaket som er i tråd med dine forventninger.
- Dersom det er nødvendig med tilleggsikkerhet for å oppnå ønsket lånesum, er det viktig at du tenker gjennom hva dette betyr. Dette vil innebære et større lån og høyere økonomiske utgifter for deg, og en økonomisk forpliktelse for den som stiller tilleggsikkerheten. Slik tilleggsikkerhet kan for eksempel være realkausjon fra nær familie eller andre (pant i deres bolig). Banken kan kreve betaling av realkausjonisten dersom du ikke betaler lånet.
- Dersom du ved kjøp av bolig skal inngå avtaler som leie før eie, garantier fra selger, avtale om deleie eller liknende, er det viktig at du setter deg grundig inn i hva dette innebærer for ditt kjøp.

Trafikklysvurdering

Grønn: Risikoen for at du ikke overholder dine forpliktelser etter avtalen, er vurdert som liten, samtidig som at du antas godt å kunne håndtere en vesentlig økning av renten.

Gul: Risikoen for at du ikke kan overholde dine forpliktelser etter avtalen, er vurdert som liten eller akseptabel, samtidig som at du antas å kunne håndtere en vesentlig økning av renten, eventuelt med moderate økonomiske omdisponeringer.

Rød: Risikoen for at du ikke kan overholde dine forpliktelser etter avtalen, er vurdert som ikke akseptabel, eller du antas å ikke kunne håndtere en vesentlig økning av renten, eventuelt ikke uten vesentlige økonomiske omdisponeringer.

Angrerett og betenkningstid

Mange nedbetalingskreditter er sikret med pant i bolig. Ved lån sikret med pant i bolig har du en betenkningstid på minst 7 dager. I andre tilfeller vil du kunne angre på kredittavtalen innen 14 dager. Dersom du benytter angreretten, må du likevel betale renter for den tiden du har utnyttet kreditten, og eventuelle etableringskostnader.

Delvis innfrielse

Du kan når som helst velge å nedbetale kreditten helt eller delvis. Ved slik førtidig tilbakebetaling betaler du renter for den utnyttede kreditten bare fram til du har tilbakebetalt det. Unntak gjelder for fastrentelån, som forklart nedenfor.

Personopplysninger

For å gjennomføre avtalen med kunden og for å etterleve lovpålagte plikter vil kredittyster behandle personopplysninger om kunden. Dette vil blant annet være identifikasjons – og kontaktopplysninger, kredittopplysninger, inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld. For ytterligere informasjon om kredittysters behandling av personopplysninger og for kontaklinformasjon til personvernombud eller annen ansvarlig, se personvernerklæringen til kredittyster.

Renteendringer

Lånet løper ofte over mange år, og bankens kostnader til innlån vil som regel endre seg. Derfor har banken rett til å endre avtalen etter finansavtaleloven.

Det vanlige er å avtale flytende rente. Da vil banken kunne endre renten med to måneders varsel, dersom det foreligger en saklig grunn.

Heving

I visse tilfeller har banken rett til å heve kredittavtalen, dvs. kreve at lånet tilbakebetales i sin helhet etter et kort varsel. Det gjelder for eksempel dersom du misligholder kredittavtalen vesentlig, du dør eller går konkurs e.l. I varslet vil banken gi en frist for å rette på forholdet, for eksempel til å stille ny sikkerhet.

Hva skjer om du ikke betaler?

Dersom du ikke betaler lånet ditt, vil det innen kort tid/få ubetalte avdrag medføre

- mislighold og inndrivelse av lånet som kan medføre store ekstra kostnader,
- forsinkelsesrenter, som er høyere enn avtalt lånerente
- tvangssalg av panteobjektet
- betalingsanmerkninger
- det kan også påføre eventuelle samskyldnere eller realkausjonister problemer og medføre at disse får et krav mot deg. Et slikt mislighold og en betalingsanmerknning kan igjen gi deg problemer med å få nye lån.

Ta kontakt med banken snarest mulig dersom du ikke klarer å betale renter eller avdrag på lånet, for eksempel dersom du blir arbeidsledig, går gjennom et samlivsbrudd eller andre uforutsette hendelser.

Dette er en korfattet og forenklet forklaring. De fulle vilkårene finner du i kredittavtalen.

Alminnelige kredittvilkår for kredittavtale -forbruker

Med forbruker menes en fysisk person når avtalens formål for ham eller henne ikke hovedsakelig er knyttet til næringsvirksomhet, jf. finansavtaleloven § 2.

1. Parter og egenskaper

1.1 Kredittytter er et norsk eller utenlandsk finansforetak som har tillatelse til å drive virksomhet som bank, kredittforetak eller finansieringsforetak. Tilsynsmyndighet fremgår av pkt. 17. Kredittytter eller filial av kredittytter er registrert i Foretaksregisteret. Øvrig kontaktinformasjon fremgår av kredittavtalen eller annen avtaledokumentasjon

1.2 Kunden er en eller flere fysiske personer og kredittavtalens formål ligger hovedsakelig utenfor personens forretnings- eller yrkesvirksomhet. Kredittavtalen gjelder også for lån til enkeltpersonsforetak sikret med pant i et formuesgodt som tilhører personen, når formuesgodet ikke hovedsakelig er knyttet til personens næringsvirksomhet.

1.3 Kredittavtalens viktigste egenskap er å tilføre kunden kredittbeløpet som likviditet til formål i samsvar med kundens henvendelse til kredittytter, og at kredittbeløpet skal betales tilbake til kredittytter med tillegg av renter, gebyrer og omkostninger i samsvar med avtalt tilbakebetalingstid. Kredittavtalen reguleres av norsk rett.

2. Tilbakebetaling

2.1 Kredittbeløpet tilbakebetales ved faste terminbeløp som inkluderer renter (annuitetslån) eller ved faste avdragsbeløp og renter (serielån), som angitt i kredittavtalens utfyllingsdel.

2.2 Kunden betaler i tillegg de omkostninger som angitt i del 2 SEF-opplysninger pkt. 4. Omkostningene kan belastes kredittkontoen.

2.3 Ved renteendringer på annuitetslån vil kredittytter regulere terminbeløpet, slik at avtalt løpetid beholdes. Partene kan inngå avtale om endret løpetid som følge av renteendring.

2.4 Gjelder slik avtale forlengelse av løpetiden, kan avtalen inngås først etter at kunden er varslet om renteøkningen, jf. pkt. 4.2 og pkt. 4.3 nedenfor.

2.5 Kunden kan vederlagsfritt og når som helst i kredittavtalens løpetid, kreve å få tilsendt nedbetalingsplan. Dersom det er avtalt avdragsfrihet, kan kunden tilsvarende kreve å få tilsendt en oversikt over tidspunkter og betingelser for beregning av renter og betaling av andre kredittkostnader.

3. Samskyldnere

3.1 Hver av samskyldnerne er ansvarlig for hele kreditten etter kredittavtalen (solidaransvar). Kredittytter kan kreve hver av samskyldnere for det fulle beløp etter kredittavtalen, med mindre noe annet er særskilt avtalt mellom kredittytter og samskyldnerne. Med samskyldnere menes her flere personer som inngår en kredittavtale sammen og hvor minst en av samskyldnerne er en forbruker.

3.2 Solidaransvaret gjelder for kreditt som benyttes til formål om felles erverv, eie, bruk eller nytte av felles bolig, fritidsbolig eller annen gjenstand. Det samme gjelder hvor gjenstanden pantsettes eller gjenopplånes sammen av samskyldnerne. Solidaransvaret kan også benyttes ved lån til kjøp av bolig hvor alle samskyldnerne har en nær relasjon og noen samskyldnere ønsker å støtte kreditt til kjøp av boligen.

3.3 Samskyldnernes interne fordeling av ansvaret, avtales mellom disse. Samskyldnerne har rett til å kreve regress av øvrige samskyldnere og har inntredelsesrett i panterett etablert av disse. Samskyldnerne kan ikke gi avkall på regressretten før den kan gjøres gjeldende.

3.4 Kredittytter vil ikke frafalle pant eller frigi annen sikkerhet, som er stilt for en kreditt ytet til samskyldnere, uten samtykke fra hver av disse, med mindre det stilles annen tilsvarende sikkerhet eller frigivelsen har begrenset betydning. Samtykket skal gis i tilknytning til en konkret frigivelse av sikkerhet.

3.5 Denne klausul gjelder bare forholdet mellom kredittytter og samskyldnere og tar ikke sikte på å regulere skifte eller kreditorbeslag.

3.6 Samskyldnerne har rett til å få informasjon om kredittbeløp, renter og omkostninger, verdien av pant og annen sikkerhet og resultatet av kredittvurderinger av hver samskyldner. Begrunnelse for kredittvurdering og

verdsettelse av sikkerheter, kan bare gis med samtykke fra de samskyldnere det gjelder. Kredittytter kan informere samskyldnerne om relevante forhold knyttet til kredittavtalen og pantsettelsen som endringer i avtale, sikkerheter, rente og avdragsutsettelse ut over 3 måneder, mislighold etc.

3.7 Kredittytter tar forbehold om at oppsigelse, heving eller avvikling i relasjon til en samskyldner, kan utgjøre bristende forutsetninger i relasjon til andre samskyldnere.

4. Renter og omkostninger

4.1 Generelle regler

- Nominell rente framgår foran. Den effektive renten er angitt i Del 2 SEF-opplysninger. Det samme gjelder margin. Renten beregnes og kapitaliseres (legges til kredittsaldo) slik det framgår foran av del 1's utfyllingsdel.
- Dersom det av kredittavtalen framgår at nominell rente kan være negativ ved negativ referanserate, skal kredittytter godskrive kunden renter. Kapitalisering skal i disse tilfellene skje ved at kredittbeløpet reduseres.
- Ved for sen betaling beregnes forsinkelsesrente med den rentesats som er bestemt etter lov om renter ved forsinket betaling. Forsinkelsesrenten skal likevel ikke være lavere enn den renten som til enhver tid løper i kredittforholdet. Forsinkelsesrente beregnes ikke bare ved for sen betaling av renter og omkostninger, men også av avdrag, hovedstol, rentetapersstatning etter pkt. 4.3, varslet tilbakebetaling etter pkt. 4.3 når fireukersfristen er utløpt, tilbakebetaling av kredittbeløpet når angrevert benyttes etter pkt. 12 nedenfor, mv.
- Omkostninger og gebyrer framgår av del 2 SEF-opplysninger. Kredittytter kan endre gebyrer og omkostninger, på samme vilkår og med samme forhåndsvarsel som nevnt i pkt. 4.2 nedenfor. Ved endring av gebyrer eller omkostninger i fastrenteavtaler gjelder pkt. 4.3 nedenfor.

4.2 Regulering av flytende rente

- Renten beregnes etter den rentesats og i samsvar med de prinsipper som kredittytter til enhver tid anvender for denne typen kreditt.
- Kredittytter kan, i varsel til kunden, foreslå å forhøye rentesatsen når endringen er saklig begrunnet ut fra disposisjoner fra Norges Bank som påvirker pengemarkedsrenten, endringer i obligasjonsrenten, annen kredittpolitisk avgjørelse, eller endringer i det generelle rentenivå for kredittytters innlån. Kredittytter kan også foreslå å forhøye rentesatsen når endringen er saklig begrunnet ut fra hensynet til kredittytters inntjeningssevne på sikt, omstrukturering av kredittytters innlån eller tilsvarende særlige forhold på kredittytters side, samt når endringen er saklig begrunnet i en oppfølging av myndighetenes syn på kredittytters rentepolitikk. Endelig kan kredittytter foreslå å forhøye rentesatsen når endringen er saklig begrunnet i individuelle forhold ved kreditten, for eksempel når sikkerheter (pant, kausjon) er redusert i verdi, eller når det er skjedd andre endringer på kundens hånd som gjør at kreditten medfører betydelig økt risiko for kredittytter.
- Endringer kan settes i verk tidligst to måneder etter at kunden er varslet om kredittytters endringsforslag. Varslet til kunden skal angi grunnlaget, omfanget og tidspunktet for gjennomføring av endringen, samt opplyse om kundens rett til førtidig tilbakebetaling. Varslet skal også inneholde opplysninger om ny effektiv og nominell rente, om gebyrer og andre kredittkostnader som skal belastes kunden, samt hvilken betydning endringene vil få for kredittens avdrags- og renteterminer (kredittprofilen) frem til siste avdrag.
- Endringen aksepteres ved passivt samtykke, med mindre annet er særskilt avtalt. Kunden må varsle kredittytter om at endringsforslaget er avvist, for ikke å bli bundet av endringen. Kundens varsel om at endringsforslaget avvises, må meddeles kredittytter senest innen det foreslåtte iverksettningstidspunktet.
- Kredittytter har rett til å si opp kreditten med to måneders varsel, dersom kunden ikke aksepterer en saklig begrunnet forhøyelse av renter, gebyrer eller omkostninger. Varsel om oppsigelse skal angi kredittbeløp, renter, gebyrer og omkostninger ved opphør av kredittavtalen. Varslet skal også opplyse om at det vil bli satt i verk krav på oppfyllelse av lånet, om nødvendig ved rettslig inndrivelse. Betinget oppsigelse, for det tilfelle at

Postadresse	Telefon	www	E-Post	Org.nr
TF Bank Postboks 956 Sentrum 5808 Bergen	56 99 92 00	www.tfbank.no	post@tfbank.no	923194592

kunden ikke aksepterer prisendringen, kan varsles samtidig med endringsforslaget om å forhøye rentesatsen.

- f. I den grad renten har blitt forhøyet under henvisning til forhold som nevnt foran, skal kredittyster som utgangspunkt sette renten ned tilsvarende, når det eller de forhold som begrunnet rentehevingen er bortfalt. Dette behøver likevel ikke skje hvis andre omstendigheter, som nevnt ovenfor, i mellomtiden har gitt grunnlag for å forhøye rentesatsen.
- g. Ved endring av rentesats, gebyrer og andre kredittkostnader skal det ikke skje usaklig forskjellsbehandling mellom tilsvarende kunder av kredittyster.

4.3 Regulering av fast rente

- a. Rentesatsen er fast fram til avtalt rentereguleringstidspunkt, og kan ikke endres ensidig av kredittyster i denne perioden.
- b. Kredittyster kan heller ikke endre gebyrer/omkostninger utenom på rentereguleringstidspunktet og i samsvar med reglene i pkt. 4.2. Kredittysters rett til å si opp kreditten gjelder tilsvarende.
- c. Med mindre annet er uttrykkelig avtalt, går kreditten over til flytende rente ved utløpet av rentebindingsperioden, med slik rentesats, omkostninger og gebyrer som kredittyster da ville ha fastsatt som et tilbud til kunden etter pkt. 4.1 og 4.2. Det samme gjelder hvor kunden avslår nytt tilbud om kreditt med fast rente.
- d. Senest seks uker før rentereguleringstidspunktet vil kredittyster sende kunden skriftlig varsel. I varselet vil kredittyster minne om at kreditten vil gå over til flytende rente dersom ikke noe annet avtales, og angi ny nominell og effektiv rente for kreditten, samt gebyrer og omkostninger, basert på flytende rente. Kredittyster vil i tillegg uforpliktende gi tilsvarende opplysninger basert på fortsatt fast rente (eventuelt med alternative rentebindingsperioder).
- e. Senest 14 dager før rentereguleringstidspunktet vil kredittyster sende kunden et skriftlig bindende tilbud om fortsatt fast rente, med varighet av ny rentebindingsperiode, rente, gebyrer og omkostninger, forutsatt at kredittyster da fortsatt tilbyr kreditt med fast rente. Kredittyster kan også gi kunden bindende tilleggstilbud, basert på andre perioder for rentebinding.
- f. Kredittyster tilbud om ny fast rente skal følge de rammene som er angitt i pkt. 4.2. Kredittyster kan også øke renten ut fra endringer i kostnaden for rentesikringsforretninger.
- g. Tilbudet etter pkt. 4.3 skal ha slikt innhold som regulert i pkt. 4.2. Det skal uttrykkelig framgå av kredittysters tilbud at kreditten går over til flytende rente på reguleringstidspunktet, dersom kunden ikke uttrykkelig aksepterer et av tilbudene om fast rente innen en angitt frist. I varselet vil kredittyster også angi en frist på minst 14 dager for kunden til å varsle kredittyster skriftlig, dersom kunden ønsker å fortsette med fast rente, men foreta førtidig delvis tilbakebetaling i forbindelse med reguleringen.
- h. Har kunden akseptert et tilbud om fortsatt fast rente, men varslet kredittyster om førtidig delvis tilbakebetaling innen fristen som nevnt i pkt. 4.3, eller dersom ingen frist er oppgitt: innen rentereguleringstidspunktet, må kunden foreta den varslede tilbakebetalingen på rentereguleringstidspunktet eller senest innen fire uker etter dette tidspunktet. For tiden etter rentereguleringstidspunktet og fram til forfall etter fire ukersfristen beregnes markedsrente for flytende kreditt.
- i. Dersom kunden foretar førtidig tilbakebetaling (helt eller delvis) av kreditt med fast rente utenom rentereguleringstidspunktet, og kredittens fastsatte rente er høyere enn kredittysters rentenivå på tilbakebetalingstidspunktet for fast rentekreditt med rentebindingsperiode lik den gjenværende del av den avtalte perioden, må kunden erstatte kredittysters rentetap og tap av annet vederlag for den gjenværende del av rentebindingsperioden som nevnt (overkurs). Rentetapserstatningen beregnes i samsvar med finansavtaleforskriften. Kunden må betale rentetapserstatning også dersom kredittyster hever kredittavtalen, jf. pkt. 7. Rentetapserstatning kan inndrives uten søksmål, jf. tvangsfullbyrdsloven § 7-2 første ledd bokstav a eller bokstav g, som også omfatter renter og utenrettslige inndrivingskostnader i henhold til bestemmelsens andre ledd. Krav etter pkt. 4.3 kan ikke overstige det rentebeløp som kunden skulle ha betalt i den gjenværende del av rentebindingsperioden.
- j. Dersom kunden foretar førtidig tilbakebetaling (helt eller delvis) av kreditt med fast rente utenom rentereguleringstidspunktet, og kredittens

fastsatte rente er *lavere* enn kredittysters rentenivå for kreditt med fast rente på tilbakebetalingstidspunktet, jf. pkt. 4.3, vil kredittyster godskrive kunden for den rentegevinsten som kredittyster dermed oppnår. Rentegevinsten beregnes i samsvar med finansavtaleforskriften. Ved inngåelsen av kredittavtalen kan kredittyster og kunden likevel avtale skriftlig at kunden ikke skal godskrives slik rentegevinst, eller at rentegevinsten skal beregnes på annen måte enn angitt i forskriften som nevnt.

- k. Rentetapserstatning og rentegevinst etter pkt. 4.3 kan bare kreves dersom skyldig kredittbeløp overstiger kr 50.000 ved fastrentepriodens start.
- l. Tilbud som nevnt i pkt. 4.3 sendes bare om kredittyster fortsatt tilbyr kreditt med fast rente. Dersom kunden ikke aksepterer skriftlig innen fristen, går kreditten over til flytende rente.

4.4 Regulering av referanserente

4.4.1 Generelle regler og definisjoner

- a. Renten beregnes etter en internasjonalt anerkjent referanserente. Referanserenten for lån i NOK er Nibor. Nibor er nærmere regulert i pkt. 4.4.2.
- b. Som angitt i kredittavtalens utfyllingsdel skal det beregnes nominell rente (C) i renteperioden, bestående av referanserenten (A) og kredittysters margin (B). Referanserenten (A), og dermed også den faktiske nominelle renten i renteperioden (C), vil først fastsettes ved utbetaling av kreditten, og deretter ved renteperiodens start.
- c. Til kundens informasjon fremgår referanserentens sats, avtalt margin, og beregnet nominell rente på det tidspunktet kredittysters tilbud blir framsatt, av kredittavtalens utfyllingsdel. Øker eller synker referanserenten fram til utbetalingstidspunktet/renteperiodens start, vil kredittens nominelle rente bli justert tilsvarende.
- d. Referanserenten er offentlig tilgjengelig for kunden ved publisering på de angitte internasjonale skjermbaserte informasjonssystemene og nettsidene, samt er tilgjengelig hos kredittyster. Endringer i referanserenten gjelder uten varsel til kunden. Etterhånd skriftlige opplysninger om endringene i kredittkostnadene og endringenes eventuelle betydning for avdrags- og renteterminer fram til siste avdrag, vil bli gitt kunden med jevne mellomrom. Marginen, gebyrer og andre omkostninger kan endres etter reglene i pkt. 4.2.
- e. Påløpte renter belastes etterskuddsvis ved renteperiodens utløp, og forfaller til betaling hver rentebetalingsdag. Dersom det av kredittavtalen fremgår at nominell rente kan være negativ ved negativ referanserente, skal kredittyster godskrive kunden renter. Kapitalisering skal i disse tilfellene skje ved at kredittbeløpet reduseres. Kunden skal uansett betale de gebyrer og omkostninger som er angitt i kredittavtalens utfyllingsdel.
- f. Hver renteperiode skal være på tre måneder med mindre annet er avtalt. Dersom en renteperiode ender på en kalenderdag som ikke er bankdag, skal renteperioden forlenges slik at den utløper på første bankdag etter. Dersom den justerte bankdagen er i en ny måned, skal i stedet siste bankdag forut for renteperiodens utløp brukes.
- g. Definisjoner: «Bankdag» betyr dager hvor banker og valutamarkedet holder åpent i Norge. «Renteperiode» betyr den periode, angitt i antall måneder, som er fastsatt i kredittavtalens utfyllingsdel. «Måned» betyr i denne sammenheng en periode som starter på en dato i en kalendermåned og slutter på den numerisk korresponderende dagen i den neste kalendermåned (dvs. at en og samme kalenderdag både fungerer som siste dag i en eksisterende renteperiode og første dag i ny renteperiode). «Rentereguleringsdato» betyr første dag i ny renteperiode; ved utbetaling av kreditten er rentereguleringsdato det samme som utbetalingsdato. «Rentebetalingsdag» betyr den siste dagen i hver renteperiode, likevel slik at dersom det er avtalt renteperiode lengre enn tre måneder, vil renter uansett belastes og forfalle til betaling hver sjette måned (da alltid en rentebetalingsdag).

4.4.2 Nibor som valgt referanserente

- a. Nibor (forkortelse for Norwegian Interbank Offered Rate) er den rente for norske kroner for den renteperiode som er fastsatt i kredittavtalens utfyllingsdel (f.eks. 1 måned, 3 måneder, 6 måneder etc.), som administreres av Norske Finansielle Referanser AS (NoRe) og som kalkuleres i samarbeid med Global Rate Set Systems Ltd. (eller slikt organ som måtte overta denne administrasjonen eller fastsettelsen) og som fastsettes ca. kl. 12:00 (eller iht. markedspraksis) Oslo tid og som

Postadresse	Telefon	www	E-Post	Org.nr
TF Bank Postboks 956 Sentrum 5808 Bergen	56 99 92 00	www.tfbank.no	post@tfbank.no	923194592

publiseres og distribueres på NoRes nettsider (med 24 timers forsinkelse) og hos internasjonale skjermbaserte informasjonssystem.

- b. Nibor beregnes på basis av faktisk antall dager dividert på 360.
- c. Nibor fastsettes hver bankdag, men anvendes i kredittavtalen som en fast rente som gjelder for den aktuelle renteperioden som følger av kredittavtalens utfyllingsdel. Ved utløpet av renteperioden (hver rentereguleringsdato) fastsettes ny rente for neste periode, basert på den da aktuelle Nibor.
- d. Dersom kunden innfrir kreditten helt eller delvis i løpet av renteperioden, jf. pkt. 5, gjelder reglene om rentetapserstatning og rentegevinst i pkt. 4.3 tilsvarende.

4.4.3 Erstatningsrente dersom Nibor ikke er tilgjengelig

- a. Dersom det kommer en offentlig kunngjøring fra administrator eller relevant offentlig myndighet om at Nibor ikke lenger skal publiseres eller at administrator ikke lenger skal ha ansvaret for Nibor uten at ny administrator er oppnevnt, skal Nibor erstattes med erstatningsrenten fra og med den dato Nibor ikke lenger publiseres, med virkning fra den første påfølgende renteperiode.
- b. Erstatningsrenten vil være offentlig tilgjengelig og publiseres på åpen nettside, samt vil være tilgjengelig på kredittytters hjemmesider. I denne avtalen skal erstatningsrenten fungere som en referanserente, og endringer i erstatningsrenten gjelder uten varsel til kunden.
- c. I dette punkt gjelder følgende definisjoner: «Administrator» betyr NoRe (Norske Finansielle Referanser AS), administrator for Nibor eller slikt organ som måtte overta denne administrasjonen eller fastsettelsen. «Erstatningsrenten» betyr summen av terminjustert Nowa og spreadjusteringsfaktor for den relevante Nibor terminlengde som gjaldt for avtalen umiddelbart før avpubliseringstidspunktet. «Nowa» (forkortelse for Norwegian Overnight Weighted Average) betyr den referanserenten som fastsettes av Norges Bank på Norges Bank på nettsiden www.norges-bank.no ca. kl. 09:00 Oslo tid neste bankdag. Nowa er renten på usikrede overnattelån i norske kroner (NOK) mellom banker som er aktive i det norske overnattemarkedet. Nowa er basert på transaksjoner som rapporteres via Norges Bank. Nowa administreres av Norges Bank. «Terminjustert Nowa» betyr den daglige kapitaliserte Nowa-renten med 2 bankdagers observasjonsskift multiplisert med 360/365. «Spreadjusteringsfaktor» betyr historisk medianforskjell mellom terminjustert Nowa og den relevante Nibor terminlengde i 5 års-perioden frem til og med datoen som faller to bankdager før kunngjøringstidspunktet.
- d. Dersom erstatningsrenten skal anvendes, skal kredittavtalen løpe videre med tilsvarende lengde på renteperiodene som opprinnelig avtalt, med mindre partene avtaler noe annet. Dersom erstatningsrenten skal benyttes, vil kunden få et endelig varsel om rentebeløpet for den inneværende renteperioden to bankdager før rentebetalingsdagen. Kredittyster vil dessuten søke å orientere kunden regelmessig om foreløpig estimert rentebeløp underveis i renteperioden og dessuten på kundens forespørsel.
- e. Kredittyster kan, i varsel til kunden, ensidig fastsette en annen renteberegningsmetode for anvendelsen av NOWA som referanserente etter at Nibor ikke lenger er tilgjengelig. Kredittyster vil støtte seg til anbefalinger fra myndighetene.

5. Førtidig tilbakebetaling

- 5.1 Kunden har rett til å tilbakebetale kreditten helt eller delvis før avtalt forfallstid. Det skal ved slik førtidig tilbakebetaling beregnes renter bare fram til og med tilbakebetalingsdagen. Det kan likevel påløpe rentetapserstatning etter pkt. 4.3 og pkt. 4.4.
- 5.2 Dersom det er stilt forbrukerkausjon for kreditten og forbrukerkausjonisten benytter sin angrerett, faller kreditten bort og eventuelt utbetalt kredittbeløp skal innfris i sin helhet. Dette gjelder ikke om kunden stiller annen like god sikkerhet.
- 5.3 Ved andre lån enn boliglån har også samskyldner angrerett. Pkt. 5.2 gjelder tilsvarende.

6. Konverteringsrett

- 6.1 Kunden har ikke konverteringsrett etter finansavtaleloven § 5-12, dersom kunden er bosatt i Norge på avtaletidspunktet og har hovedinntekt eller formue i norske kroner på samme tidspunkt.
- 6.2 Kunde, som ved inngåelse av kredittavtalen, bor i annen EØS-stat enn Norge, eller kundens inntekt og formue er i annen valuta enn NOK, har rett etter finansavtaleloven § 5-12 til å konvertere kreditten. Konverteringsretten gjelder til de valutaer som tilbys av kredittyster i gjeldsbrev valuta og som benyttes i den EØS-staten hvor kunden bor ved avtaleinngåelsen.

7. Heving

- 7.1 Kredittyster kan etter forutgående varsel som regulert i pkt. 7.2 heve kredittavtalen dersom
 - a. kunden vesentlig misligholder kredittavtalen, herunder at plikten til å betale renter og avdrag eller andre forpliktelser etter dette gjeldsbrev blir vesentlig misligholdt
 - b. kredittyster har gjort det klart for kunden at fremlegging av opplysninger eller nødvendig dokumentasjon er en forutsetning for å kunne vurdere om kunden skal gis et tilbud om avtale på angitte vilkår, og det senere påvises at kunden bevisst har tilbakeholdt eller forfalsket opplysninger eller nødvendig dokumentasjon;
 - c. det blir åpnet konkurs, rekonstruksjon eller gjeldsforhandling hos kunden;
 - d. kunden avgår ved døden uten at det innen rimelig frist foreligger eller etter varsel blir stilt betryggende sikkerhet for oppfyllelse fra en samskyldner eller kausjonist;
 - e. det er stilt pant som sikkerhet for pengekravet og vilkårene i panteloven § 1-9 eller sjøloven § 44 er oppfylt; eller
 - f. det ut fra kundens eller samskyldnerens handlemåte eller alvorlig svikt i din/deres betalingsevne er klart at avtalen vil bli vesentlig misligholdt, og et krav om at det omgående stilles betryggende sikkerhet for oppfyllelse av avtalen ikke etterkommes. Kredittyster kan likevel ikke bringe kreditten til førtidig forfall etter bestemmelsen her dersom kreditten allerede er betryggende sikret.
- 7.2 Varsel som nevnt i pkt. 7.1 skal være skriftlig og begrunnet. I varselet skal kunden gis to ukers frist til å rette på forholdet.
- 7.3 Dersom kunden ikke straks betaler kredittytters kostnader, herunder gebyr ved eventuell inndrivelse av gjelden (purregebyr, gebyr ved tvangsfullbyrdelse mv), kan kredittyster legge kostnadene til kreditten eller kreve dem dekket på annen måte.

8. Avvikling

- 8.1 Dersom kunden ikke gir tilstrekkelige opplysninger i forbindelse med kredittytters etterlevelse av plikten til å gjennomføre kundekontroll etter hvitvaskingsloven, at tilfredsstillende kundekontroll av andre grunner ikke kan gjennomføres, eller det foreligger risiko for at kunden benytter kreditten i straffbare forhold, kan kredittyster avvike kredittavtalen så langt dette er nødvendig for at kredittyster skal kunne oppfylle plikter som er fastsatt i lov, regler gitt i medhold av lov eller pålegg fra offentlig myndighet eller domstol, eller sanksjonsregelverk. Det samme gjelder opplysninger gitt av samskyldner.
- 8.2 Med sanksjonsregelverk menes enhver lov, forskrift, regulering, bestemmelse eller påbud som omhandler handelsmessige, økonomiske eller finansielle sanksjoner, restriktive tiltak eller blokader som er utstedt eller vedtatt av den norske stad, FN, EU, USA eller Storbritannia, samt eventuelt annen nasjonal eller overnasjonal myndighet som kredittyster finner det nødvendig å ta hensyn til.
- 8.3 Kredittyster vil varsle kunden om at kredittyster ikke er i stand til å tilby den aktuelle tjenesten til kunden, og om avviklingen, og gi en nærmere begrunnelse dersom dette ikke vil være i strid med plikter tjenesteyteren er pålagt etter

Postadresse	Telefon	www	E-Post	Org.nr
TF Bank Postboks 956 Sentrum 5808 Bergen	56 99 92 00	www.tfbank.no	post@tfbank.no	923194592

gjeldende regelverk. Varselet skal om mulig gis kunden før avvikling iverksettes, med mindre tjenesteyteren på grunn av faktiske eller rettslige omstendigheter vil være forhindret fra å gi slikt varsel. Varsel skal i så fall gis straks hindringen er bortfalt, med mindre det åpenbart anses som unødvendig å gi varsel på dette tidspunktet.

9. Inndrivelse

9.1 Kredittbeløpet med tillegg av renter og omkostninger kan inndrives uten søksmål når kredittavtalen er inngått

- ved skriftlig avtale på fysisk gjeldsbrev som lyder på en bestemt sum penger, eller
- ved en elektronisk erklæring om kredittavtale til finansforetak, og gjelden lyden på en bestemt sum penger.

10. Endring av kredittvilkårene

10.1 Kredittyster kan i varsel til kunden foreslå endring av kredittavtalens vilkår. Med mindre annet er særskilt avtalt, aksepteres endringer ved passivt samtykke. Dette betyr at kunden må varsle kredittyster om at endringsforslaget er avvist, for ikke å bli bundet av endringen. Kundens varsel om at endringsforslaget avvises må meddeles kredittyster senest innen det foreslåtte iverksettningstidspunktet.

10.2 Endring av avtalevilkår til kundens ugunst kan tidligst settes i verk to måneder etter at kunden er varslet om kredittysterens endringsforslag.

11. Personopplysninger

11.1 For å gjennomføre avtalen med kunden og for å etterleve lovpålagte plikter vil kredittyster behandle personopplysninger om kunden. Dette vil blant annet være Identifikasjons- og kontaktopplysninger, kredittopplysninger, inntekter, utgifter, eiendeler og gjeld. For ytterligere informasjon om kredittysters behandling av personopplysninger og for kontaktinformasjon til personvernombud eller annen ansvarlig, se personvernerklæringen til kredittyster.

12. Angrerett

12.1 Ved lån med pant i bolig (boliglån) har ikke kunden angrerett, dersom tilbudet om kreditt er gitt med minst 7 – syv – dagers akseptfrist (betenkningsstid). Dersom kunden ikke vil akseptere tilbudet om kreditt, bør han gi melding om det til kredittyster.

12.2 For andre lån har kunden angrerett etter finansavtaleloven § 3-41, som gir rett til å gå fra kredittavtalen ved å gi melding til kredittyster innen 14 kalenderdager fra kredittavtalen er inngått eller senest fra den dag kunden mottar avtalevilkårene og opplysninger i samsvar med finansavtaleloven § 3-22. Dersom melding gis skriftlig, anses fristen overholdt om meldingen er sendt før utløpet av fristen. Dette gjelder også hvor en av flere samskyldnere benytter angreretten.

12.3 Ved bruk av angreretten skal kunden, uten unødig opphold og senest 30 kalenderdager etter at melding er sendt, tilbakebetale kredittbeløpet. Nominelle renter som er beregnet fra kredittmuligheten ble benyttet til kredittbeløpet skal gjøres opp innen samme frist. Rentebeløp pr. dag ved fullt benyttet kreditt er opplyst i kredittavtalens utfyllingsdel ovenfor. I tillegg kan kredittyster kreve kompensasjon for kostnader i forbindelse med kredittavtalen som kredittyster har betalt til offentlige myndigheter og som kredittyster ikke kan kreve tilbake derfra, f.eks. tinglysingsgebyr.

12.4 Bestemmelsene i angrerettloven gjelder ikke for kredittavtaler.

13. Kundens innsigelser og krav mot annen kredittyster enn selgeren

13.1 Dersom kreditten er gitt etter en avtale mellom en selger og kredittyster, kan kunden overfor kredittyster gjøre gjeldende de samme innsigelser og pengekrav på grunnlag av kjøpet, som han kunne gjøre gjeldende overfor selgeren. I tillegg til reklamasjon overfor selgeren etter reglene som gjelder for avtalen, må kunden varsle kredittyster ved første rimelige anledning.

13.2 Har kunden pengekrav som etter bestemmelsen her kan gjøres gjeldende mot kredittyster, er kredittysterens ansvar begrenset til det kredittbeløp som kunden har mottatt av kredittyster i anledning kjøpet.

13.3 Bestemmelsene i pkt. 13.1 og 13.2 gjelder tilsvarende ved tjenesteytelser.

14. Elektronisk kommunikasjon – meldinger og varsler mellom kredittyster og Kunde

14.1 Kunden samtykker til at kredittyster kan kommunisere elektronisk med kunden. Kunden kan reservere seg mot elektronisk kommunikasjon ved å melde fra skriftlig til kredittyster. Kunden vil da normalt motta kommunikasjon fra kredittyster per post. Dersom kunden har reservert seg mot elektronisk kommunikasjon, får meldinger og varsler virkning for kunden når meldingen er kommet frem per post.

14.2 Elektronisk kommunikasjon mellom kredittyster og kunde vil skje via for eksempel digital bank i henhold til kontoavtalen del E, e-post, telefon, tekstmelding eller digital postkasse i den grad kredittyster har tilrettelagt for dette. Med digital bank menes elektroniske kommunikasjonskanaler hvor banktjenester tilbys, for eksempel nettbank, mobilbank (herunder applikasjon (app) på digitale enheter) eller kotonfop. I de tilfellene hvor finansavtaleloven stiller krav om at noen skal varsles, skal varselet eller melding om varselet sendes direkte til mottakeren. Det betyr at kunder vil motta varsel eller melding om varsel via en kommunikasjonskanal som kunden bruker i det daglige som ikke er digital bank, som for eksempel SMS eller digital postkasse.

14.3 Meldinger til kunde som ikke har reservert seg mot elektronisk kommunikasjon får virkning for kunden når de er gjort tilgjengelig for kunden i digitalbank. Ved melding om heving, oppsigelse, sperring, tvangsfullbyrdelse eller lignende forhold som det er avgjørende at kunden får kunnskap om, skal kredittyster, for å forsikre seg om at kunden har fått kunnskap om at meldingen er mottatt, kontakte kunden per SMS, epost, telefon eller på annen måte.

14.4 Ved kundens melding til kredittyster, anses meldingen for å være kommet frem når den på en betryggende måte er sendt til eller gjort tilgjengelig for kredittyster. Kunden skal benytte de meldingsmuligheter som kredittyster har stilt til disposisjon. Slik melding anses for å oppfylle kravet til direkte varsel i de tilfellene finansavtaleloven krever det.

15. Overdragelse av krav

15.1 Kredittyster kan overdra pengekravet dersom kunden særskilt samtykker til overdragelsen. Samtykket kan tidligst gis 30 dager før overdragelsen. Kravet om samtykke gjelder likevel ikke dersom pengekravet overdras til et organ for stat eller kommune eller til et finansforetak som etter reglene i finansforetaksloven eller regler gitt i medhold av finansforetaksloven kan tilby tilsvarende kreditt til forbrukere i Norge.

16. Tvisteløsning

16.1 Kredittyster har etablert rutiner for behandling av klager og krav fra kundene. Se kredittysters hjemmeside for ytterligere informasjon.

16.2 Tvist som ikke løses ved klagebehandling kan kunden bringe inn for Finansklagenemnda Bank for uttalelse, når nemnda er kompetent i tvisten og kunden har saklig interesse i å få nemndas uttalelse. Det samme gjelder for tvist mellom kausjonist som er forbruker og kredittyster.

16.3 Henvendelser rettes til Finansklagenemnda Bank, postboks 53, Skøyen 0212 Oslo, tlf. 23 13 19 60. For nærmere informasjon og klageskjema se www.finkn.no

17. Tilsynsmyndighet

17.1 Kredittyster er underlagt tilsyn av Finanstilsynet. Finanstilsynets adresse er postboks 1187 Sentrum, 0107 Oslo. Kredittyster med utenlandsk konsesjon er også underlagt tilsyn av myndighetene i sin hjemstat.

Postadresse	Telefon	www	E-Post	Org.nr
TF Bank Postboks 956 Sentrum 5808 Bergen	56 99 92 00	www.tfbank.no	post@tfbank.no	923194592